

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2023. gada 28. septembrī*

Apelācija – Valsts atbalsts – LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkts – Zviedrijas gaisa transporta tirgus – Atbalsts, ko Zviedrijas Karaliste saistībā ar Covid-19 pandēmiju piešķirusi aviosabiedrībai – Pagaidu regulējums valsts atbalsta pasākumiem – Publiska garantija atjaunojamai kredītlīnijai – Komisijas lēmums necelt iebildumus – Atbalsts tikai vienam cietušajam radītā kaitējuma atlīdzināšanai – Samērīguma un diskriminācijas aizlieguma principi – Brīvība veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvība

Lietā C-320/21 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2021. gada 21. maijā iesniegusi

Ryanair DAC, Sordsa [*Swords*] (Īrija), ko sākotnēji pārstāvēja *V. Blanc, F.-C. Laprèvote, E. Vahida*, advokāti, *I.-G. Metaxas-Maranghidis, dikigoros*, un *S. Rating, abogado*, vēlāk – *V. Blanc, F.-C. Laprèvote, E. Vahida*, advokāti, *I.-G. Metaxas-Maranghidis, dikigoros, D. Pérez de Lamo* un *S. Rating, abogados*,

prasītāja,

pārējās lietas dalībnieces:

Eiropas Komisija, ko pārstāv *L. Flynn, S. Noë* un *F. Tomat*, pārstāvji,

atbildētāja pirmajā instancē,

Francijas Republika, ko sākotnēji pārstāvēja *A.-L. Desjonquères, P. Dodeller, A. Ferrand* un *N. Vincent*, pārstāvji, vēlāk – *A.-L. Desjonquères* un *N. Vincent*, pārstāves, un visbeidzot – *A.-L. Desjonquères*, pārstāve,

Zviedrijas Karaliste, ko sākotnēji pārstāvēja *O. Simonsson, H. Eklinder, J. Lundberg, C. Meyer-Seitz, M. Salborn Hodgson, R. Shahsavan Eriksson, H. Shev* un *A. Runeskjöld*, pārstāvji, vēlāk – *O. Simonsson, H. Eklinder, C. Meyer-Seitz, M. Salborn Hodgson, R. Shahsavan Eriksson, H. Shev* un *A. Runeskjöld*, pārstāvji,

SAS AB, Stokholma (Zviedrija), ko pārstāv *A. Lundmark* un *F. Sjövall*, advokater,

personas, kas iestājušās lietā pirmajā instancē,

* Tiesvedības valoda – angļu.

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Likurgs [*C. Lycourgos*], tiesneši L. S. Rosi [*L. S. Rossi*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], S. Rodins [*S. Rodin*] (referents) un O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*],

ģenerālvokāts: Dž. Pitrucella [*G. Pitruzzella*],

sekretārs: M. Longars [*M. Longar*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2022. gada 14. septembra tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2023. gada 26. janvāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Ar apelācijas sūdzību *Ryanair DAC* lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2021. gada 14. aprīļa spriedumu *Ryanair/Komisija (SAS, Zviedrija; Covid-19)* (T-379/20, turpmāk tekstā – “pārsūdzētais spriedums”, EU:T:2021:195), ar kuru tā noraidīja apelācijas sūdzības iesniedzējas prasību atcelt Komisijas Lēmumu C(2020) 2784 final (2020. gada 24. aprīlis) par valsts atbalstu SA.57061 (2020/N) – Zviedrija – SAS SA Covid-19 pandēmijas radītā kaitējuma kompensēšana (OV 2020, C 220, 9. lpp.; turpmāk tekstā – “strīdīgais lēmums”).

Tiesvedības priekšvēsture un strīdīgais lēmums

- 2 Tiesvedības priekšvēsture, kas izriet no pārsūdzētā sprieduma, īsumā ir šāda.
- 3 2020. gada 11. aprīlī Eiropas Komisija pieņēma Lēmumu C(2020) 2366 final par valsts atbalstu SA.56812 (2020/N) – Zviedrija – Covid-19: aizdevumu garantiju shēma aviosabiedrībām, ar ko tā atbilstoši LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktam atļāva atbalsta pasākumu aizdevumu garantiju veidā dažām aviosabiedrībām (OV 2020, C 269, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Zviedrijas atbalsta shēma”), ko Zviedrijas Karaliste bija paziņojusi 2020. gada 3. aprīlī. Šīs shēmas mērķis bija nodrošināt aviosabiedrībām, kuras ir nozīmīgas Zviedrijas “savienojamības” nodrošināšanai un kurām Zviedrijas iestādes ir izsniegušas darbības licenci, pietiekamu likviditāti, sniedzot valsts garantiju, lai tās varētu turpināt saimniecisko darbību Covid-19 pandēmijas laikā un pēc tās.
- 4 2020. gada 21. aprīlī Zviedrijas Karaliste saskaņā ar LESD 108. panta 3. punktu paziņoja Komisijai par atbalsta pasākumu, izmantojot garantiju atjaunojamai kredītlīnijai, par maksimālo summu 1,5 miljardi Zviedrijas kronu (SEK) (aptuveni 137 miljoni EUR) par labu SAS AB (turpmāk tekstā – “attiecīgais pasākums”), jo šai aviosabiedrībai bija grūtības saņemt aizdevumus no kredītiestādēm Zviedrijas atbalsta shēmā. Šī pasākuma mērķis bija daļēji kompensēt SAS kaitējumu, kas radies lidojumu atcelšanas vai pārplānošanas dēļ pēc tam, kad Covid-19 pandēmijas kontekstā tika noteikti pārvietošanās ierobežojumi.
- 5 2020. gada 24. aprīlī Komisija pieņēma strīdīgo lēmumu, ar kuru tā attiecīgo pasākumu atzina par saderīgu ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu.

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

- 6 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kanceleijā iesniegts 2020. gada 19. jūnijā, *Ryanair* cēla prasību atcelt strīdīgo lēmumu.
- 7 Prasības pamatošanai *Ryanair* izvirzīja piecus pamatus: no tiem pirmais bija par to, ka Komisija ir pārkāpusi prasību, saskaņā ar kuru atbilstoši LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktam piešķirts atbalsts nav paredzēts, lai novērstu tikai vienam cietušajam radušos kaitējumu; otrais pamats bija balstīts uz to, ka attiecīgais pasākums nav pamatots ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu un ka Komisija kļūdaini ir uzskatījusi, ka attiecīgais pasākums bija samērīgs attiecībā pret Covid-19 pandēmijas SAS radīto kaitējumu; trešais bija par to, ka Komisija esot pārkāpusi vairākus noteikumus Eiropas Savienības gaisa transporta liberalizācijas jomā; ceturtais – par to, ka Komisija esot pārkāpusi prasītājas procesuālās tiesības, atsakoties sākt formālo izmeklēšanas procedūru, neraugoties uz nopietnām grūtībām, kuru dēļ būtu bijis jāsāk šī procedūra; un piektais – par to, ka Komisija esot pārkāpusi LESD 296. panta otro daļu.
- 8 Ņemot vērā it īpaši apsvērumus, kuru dēļ tika lemts šo lietu izskatīt paātrinātā tiesvedībā, un nozīmi, kāda gan attiecībā uz *Ryanair*, gan Komisiju un Zviedrijas Karalisti ir ātrai atbildei pēc būtības, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka vispirms ir jāizvērtē prasības pamatotība, iepriekš neņemot par tās pieņemamību.
- 9 Ar pārsūdzēto spriedumu Vispārējā tiesa *Ryanair* izvirzīto pirmo līdz trešo un piekto pamatu noraidīja kā nepamatotu. Ņemot vērā it īpaši iemeslus, kuru dēļ tika noraidīti pirmie trīs pamati, tā uzskatīja, ka ceturtais pamata pamatotība nav jāpārbauda. Līdz ar to Vispārējā tiesa noraidīja prasību kopumā, neņemot par šīs prasības pieņemamību.

Lietas dalībnieku prasījumi Tiesai

- 10 *Ryanair* apelācijas sūdzībā lūdz Tiesu:
 - atcelt pārsūdzēto spriedumu,
 - atcelt strīdīgo lēmumu un
 - piespriest Komisijai, kā arī personām, kas iestājušās lietā pirmajā instancē, atlīdzināt tiesāšanās izdevumus,
 - pakārtoti – atcelt pārsūdzēto spriedumu, nodot lietu atpakaļ izskatīšanai Vispārējā tiesā un atlikt lēmuma pieņemšanu par tiesāšanās izdevumiem saistībā ar prasību pirmajā instancē un apelācijas instancē.
- 11 Komisijas, Zviedrijas Karalistes un SAS prasījumi Tiesai ir šādi:
 - noraidīt apelācijas sūdzību un
 - piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.
- 12 Francijas Republika lūdz Tiesu noraidīt apelācijas sūdzību.

Par apelācijas sūdzību

- 13 *Ryanair* apelācijas sūdzības pamatošanai izvirza sešus pamatus. Pirmais pamats attiecas uz tiesību kļūdu, ko esot pieļāvusi Vispārējā tiesa, nolemjot noraidīt apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, ka atbilstoši LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktam piešķirtā atbalsta mērķis nav atlīdzināt kaitējumu, kas radies tikai vienam cietušajam. Otrais pamats ir par tiesību kļūdu un faktu acīmredzamu sagrozišanu, piemērojot LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu un samērīguma principu attiecībā uz Covid-19 pandēmijas SAS radītajiem zaudējumiem. Trešais pamats ir par tiesību kļūdu, jo Vispārējā tiesa esot nepamatoti noraidījusi *Ryanair* argumentu par diskriminācijas aizlieguma principa pārkāpumu. Ceturtais pamats attiecas uz tiesību kļūdu un faktu acīmredzamu sagrozišanu, nolemjot noraidīt apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu par brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības pārkāpumu. Piektais pamats attiecas uz tiesību kļūdu un faktu acīmredzamu sagrozišanu, nolemjot neizskatīt pēc būtības prasības pirmajā instancē ceturto pamatu par apelācijas sūdzības iesniedzējas procesuālo tiesību pārkāpumu. Sestais pamats attiecas uz tiesību kļūdu un faktu acīmredzamu sagrozišanu, jo Vispārējā tiesa esot kļūdaini nospriedusi, ka Komisija nav pārkāpusi LESD 296. panta otrajā daļā paredzēto pienākumu norādīt pamatojumu.

Par pirmo pamatu

Lietas dalībnieču argumenti

- 14 Pirmajā pamatā, kas attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 22.–27. punktu, *Ryanair* būtībā pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pieļāvusi tiesību kļūdu, jo tā ir kļūdaini uzskatījusi, ka atbalsts, kas piešķirts saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu, var būt domāts atlīdzināt zaudējumus, kas radušies tikai vienam ārkārtējā notikumā cietušajam, lai gan šis notikums ietekmēja arī šī cietušā konkurentus, piemēram, apelācijas sūdzības iesniedzēju.
- 15 *Ryanair* uzskata, ka pārsūdzētā sprieduma 23. un 24. punktā norādītais pamatojums neattaisno tās pirmajā instancē celtās prasības pirmā pamata noraidīšanu. Jautājums esot nevis par to, vai Zviedrijas Karalistei būtu bijis jāpiešķir vairāk atbalsta, bet drīzāk par to, vai šai dalībvalstij būtu bijis jāpiešķir jebkāds atbalsts SAS. Tas, ka dalībvalstij nekad nav pienākuma piešķirt atbalstu, nevar pamatot to, ka tā piešķir šādu atbalstu, neievērojot atbilstošo juridisko pamatu, proti, LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu. Tāpat jautājums esot nevis par to, vai atbalsts sedz visu kaitējumu, ko izraisījis ārkārtējs notikums, bet gan par to, vai tas tiek piešķirts visiem konkurējošiem uzņēmumiem, kas darbojas attiecīgajā tirgū un kas ir cietuši šo kaitējumu, vai tikai vienam patvaļīgi izvēlētam uzņēmumam, un pēdējais minētais gadījums nav šīs tiesību normas pareiza piemērošana.
- 16 *Ryanair* apgalvo, ka Vispārējai tiesai esot bijis jākonstatē, ka šī argumenta pamatotību nostiprina LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkts, kas jāinterpretē šauri, kā arī Komisijas lēmumu pieņemšanas prakse, kāda tā bija pirms Covid-19 pandēmijas. Šajā ziņā – minētās normas mērķis vien jau esot ļaut dalībvalstīm rīkoties kā “pēdējās instances garantijām”, kad dabas katastrofu vai citu ārkārtēju notikumu radīto kaitējumu tirgū aktīvie uzņēmumi nespēj segt. Tā esot katras valsts ekonomiskā pamatfunkcija. Pēc definīcijas šī “pēdējās instances garantijas” funkcija nozīmējot, ka valsts visiem uzņēmumiem, kas pakļauti pamatā esošajam riskam, piedāvā vienādu aizsardzību, ja visi pārējie apstākļi ir vienādi. Valsts, kas savu aizsardzību piedāvā tikai nelielam skaitam

uzņēmumu vai, kā tas ir šajā gadījumā, vienam uzņēmumam, līdz ar to vairs nerīkojas kā pēdējās instances garantija, bet gan citu vispārējās politikas iemeslu dēļ, piemēram, industriālās politikas apsvērumu dēļ.

- 17 *Ryanair* uzskata – tas, ka dalībvalsts vienlaikus cenšas sasniegt dažādus vispārējās politikas mērķus, izmantojot atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu, vājina tiešo saikni starp ārkārtējo notikumu, kaitējumu un piešķirto atbalstu, jo šāda saikne ir būtisks šīs tiesību normas, kas balstīta vienīgi uz kompensēšanas ideju, piemērošanas nosacījums.
- 18 Komisija, Francijas Republika un Zviedrijas Karaliste apgalvo, ka pirmais apelācijas sūdzības pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Tiesas vērtējums

- 19 Vispirms jāatgādina, ka ar strīdīgo lēmumu attiecīgais pasākums tika atzīts par saderīgu ar iekšējo tirgu atbilstoši LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktam, kurā paredzēts šāds saderīgums attiecībā uz atbalstu, “ko sniedz, lai novērstu kaitējumu, ko nodarījušas dabas katastrofas vai ārkārtēji notikumi”.
- 20 Šajā ziņā no pastāvīgās judikatūras izriet, ka, tā kā runa ir par atkāpi no LESD 107. panta 1. punktā paredzētā vispārējā principa par valsts atbalsta nesaderību ar iekšējo tirgu, šī panta 2. punkta b) apakšpunkta noteikumi ir jāinterpretē šauri. Tiesa tālab citastarp ir nospriedusi, ka šo tiesību normu izpratnē var kompensēt tikai to kaitējumu, ko dabas katastrofas vai citi ārkārtēji notikumi ir radījuši tieši. No tā izriet, ka ir jāpastāv tiešai saiknei starp kaitējumu, ko izraisījuši ārkārtēji notikumi, un valsts atbalstu un ka ir vajadzīgs pēc iespējas precīzāks attiecīgo tirgus dalībnieku ciestā kaitējuma novērtējums (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2006. gada 23. februāris, *Atzeni* u.c., C-346/03 un C-529/03, EU:C:2006:130, 79. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 21 *Ryanair* uzskata, ka gadījumā, ja dalībvalsts nolemtu veikt atbalsta pasākumus saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu, tai tā būtu jārikojas attiecībā uz visiem uzņēmumiem, kuriem nodarīts kaitējums.
- 22 Šajā ziņā, lai gan, protams, šajā tiesību normā paredzētā atkāpe ir jāinterpretē šauri, tas tomēr nenozīmē, ka jēdzieni, kas izmantoti atkāpes definēšanā, ir jāinterpretē veidā, kas tiem atņemtu nozīmi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 11. septembris, *Fastweb*, C-19/13, EU:C:2014:2194, 40. punkts).
- 23 No LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta formulējuma, lasot to kopsakarā ar šīs tiesību normas mērķi, nekādi neizriet, ka ar iekšējo tirgu šīs tiesību normas izpratnē varētu atzīt par saderīgu tikai tādu atbalstu, kas tiktu piešķirts visiem uzņēmumiem, kurus skar ārkārtējā notikuma radītais kaitējums. Pat ja atbalsts ir piešķirts tikai vienam uzņēmumam, tas attiecīgā gadījumā var būt paredzēts, lai atlīdzinātu šo kaitējumu un, pilnībā ievērojot Savienības tiesības, sasniegtu minētajā tiesību normā skaidri paredzēto mērķi.
- 24 Līdz ar to, kā secinājumu 17. punktā būtībā ir norādījis ģenerālvokāts, LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta mērķis, kas ir kompensēt nelabvēlīgu situāciju, ko tieši radījis ārkārtējs notikums, neizslēdz, ka dalībvalsts var objektīvu iemeslu dēļ atbilstoši šai normai veikt pasākumu piešķirt tikai vienam saņēmējam un to nav diktējusi vēlme dot priekšroku tikai vienam uzņēmumam salīdzinājumā ar tā konkurentiem.

- 25 Turklāt pretēja LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta interpretācija atņemtu šai tiesību normai lielu daļu tās lietderīgās iedarbības. Ja ar šo tiesību normu dalībvalstij tiktu dota tikai iespēja piešķirt atbalstu visiem ārkārtējā notikumā cietušajiem, neparedzot iespēju šo atbalstu piešķirt tikai ierobežotam uzņēmumu skaitam vai pat vienam uzņēmumam, dalībvalstis bieži tiktu atturētas izmantot šo iespēju izmaksu dēļ, kas šādos apstākļos rastos, piešķirot būtisku atbalstu visiem tās atbildībā esošajiem uzņēmumiem, kuriem nodarīts kaitējums.
- 26 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu nevar interpretēt, kā to piedāvā *Ryanair*, jo šādi tiktu apdraudēts šīs tiesību normas mērķis un lietderīgā iedarbība.
- 27 Ņemot to vērā, ciktāl *Ryanair* pirmā pamata atbalstam būtībā norāda, ka dalībvalsts, kas atbalstu saskaņā ar minēto tiesību normu piešķir tikai nelielam skaitam uzņēmumu, kuriem ārkārtējā notikuma dēļ nodarīts kaitējums, vai pat vienam no tiem, neīstenotu šajā pašā tiesību normā paredzēto mērķi, proti, kompensēt šāda notikuma dēļ radīto kaitējumu, bet gan vispārējās politikas mērķus un tas turklāt vājinātu prasīto tiešo saikni starp ārkārtējā notikuma radīto kaitējumu un piešķirto atbalstu, ir jāatgādina, kā būtībā izriet no šī sprieduma 20. punktā minētās judikatūras, ka atbalsta pasākumu var atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 2. punktā paredzēto atkāpi tikai tad, ja ir izpildīti visi tās piemērošanas nosacījumi, un tas it īpaši nozīmē, ka tas veicina tajā ietvertā mērķa sasniegšanu un ir samērīgs ar izvirzīto mērķi.
- 28 No tā izriet, kā ģenerāladvokāts būtībā ir norādījis secinājumu 17. punktā, ka par saderīgiem ar iekšējo tirgu nevar atzīt atbalsta pasākumus, kas piešķirti saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu un kas, lai gan to mērķis ir kompensēt kaitējumu, kurš radies ārkārtēja notikuma dēļ, patiesībā ir pamatoti ar patvaļīgiem vai ar šo mērķi nesaistītiem apsvērumiem, piemēram, vēlmi ar šo mērķi nesaistītu iemeslu dēļ dot priekšroku vienam uzņēmumam salīdzinājumā ar tā konkurentiem, it īpaši uzņēmumam, kas jau bijis nonācis grūtībās pirms attiecīgā notikuma iestāšanās.
- 29 Līdz ar to, ja, pārbaudot atbalsta pasākuma saderību saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu, Komisijai citastarp būtu jākonstatē, ka saņēmēja izvēle neatbilst šajā tiesību normā paredzētajam mērķim kompensēt kaitējumu, ko tieši izraisījis ārkārtējs notikums, un ka tādējādi tas patiešām neatbilst rūpēm to sasniegt, bet citiem ar to nesaistītiem apsvērumiem, šo pasākumu nevar atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu saskaņā ar minētajā tiesību normā paredzēto atkāpi.
- 30 Šajā ziņā atbalstam, kas piešķirts, pamatojoties uz LESD 107. panta 2. punktu, ir jābūt nepieciešamam, lai sasniegtu šajā tiesību normā paredzētos mērķus; tādējādi atbalstu, kas uzlabo atbalstu saņēmušā uzņēmuma finansiālo situāciju, taču nav nepieciešams šo mērķu sasniegšanai, nevar uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu (pēc analogijas skat. spriedumus, 2013. gada 13. jūnijs, *HGA u.c./Komisija*, no C-630/11 P līdz C-633/11 P, EU:C:2013:387, 104. punkts, kā arī 2016. gada 19. jūlijs, *Kotnik u.c.*, C-526/14, EU:C:2016:570, 49. punkts).
- 31 Tomēr pretēji tam, ko apgalvo *Ryanair*, tas vien, ka atbalsts saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu tiek piešķirts tikai vienam uzņēmumam, kā tas ir šajā gadījumā ar *SAS*, no vairākiem uzņēmumiem, kuriem, iespējams, ir radies kaitējums attiecīgā ārkārtējā notikuma dēļ, tomēr nenozīmē, ka šis atbalsts noteikti attiecas uz citiem mērķiem, bet ne šajā tiesību normā izvirzīto vai ka tas ir piešķirts patvaļīgi.

- 32 Šajā kontekstā ir jānoraida *Ryanair* argumentācija par to, ka LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta mērķis nozīmē, ka attiecīgā dalībvalsts rīkojas kā “pēdējās instances garantija”, jo šāda šīs tiesību normas interpretācija neizriet nedz no tās formulējuma, nedz mērķa, kas atgādināti šī sprieduma 19. un 20. punktā.
- 33 Visbeidzot, ciktāl *Ryanair* atsaucas uz Komisijas lēmumu pieņemšanas praksi pirms Covid-19 pandēmijas, pietiek ar norādi, ka šajā lietā strīdīgā lēmuma un pēc tam pārsūdzētā sprieduma tiesiskums ir jāizvērtē tikai saistībā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu, nevis ņemot vērā apgalvoto šīs iestādes agrāko lēmumu pieņemšanas praksi (pēc analogijas skat. spriedumus, 2011. gada 21. jūlijs, *Freistaat Sachsen* un *Land Sachsen-Anhalt*/Komisija, C-459/10 P, EU:C:2011:515, 50. punkts, kā arī 2020. gada 26. marts, *Larko*/Komisija, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 114. punkts).
- 34 No iepriekš minētā izriet, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 26. punktā secinot, ka *Ryanair* nebija pamata apgalvot, ka Komisija ir pieļāvusi tiesību kļūdu tikai tāpēc, ka attiecīgais pasākums nebija labvēlīgs visiem uzņēmumiem, kuriem Covid-19 pandēmija bija radījusi kaitējumu.
- 35 Tāpēc pirmais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Par otro pamatu

Lietas dalībnieču argumenti

- 36 Otrajā pamatā, kas attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 31.–66. punktu un kam ir astoņas daļas, *Ryanair* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pieļāvusi tiesību kļūdas un acīmredzami sagrozījusi faktus, kļūdaini uzskatot, ka attiecīgais pasākums ir balstīts uz LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu un ka tas ir samērīgs ar SAS Covid-19 pandēmijas dēļ nodarīto kaitējumu.
- 37 Pirmajā daļā *Ryanair* apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, nolemjot, ka tādu pasākumu kā attiecīgais pasākums, kuram ir pakārtots raksturs attiecībā pret Zviedrijas atbalsta shēmu, kas atzīta par saderīgu, pamatojoties uz LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu, var atļaut saskaņā ar šī paša panta 2. punkta b) apakšpunktu. Šajā ziņā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 34. punktā esot kļūdaini nospriedusi, ka LESD nav pretrunā vienlaicīga šo tiesību normu piemērošana, ja vien ir izpildīti abu tiesību normu nosacījumi.
- 38 Šajā pamatojumā tiesību kļūda izpaužoties īpaši, jo, ņemot vērā prasību par tiešu saikni starp kaitējumu un atbalstu, nevar uzskatīt, ka attiecīgā dalībvalsts rīkojas kā “pēdējās instances garantija” saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu, ja tā vienlaikus – un ar to pašu pasākumu – vēlas sasniegt citu politisku mērķi, nevis to, kas pamato LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktā paredzētās atkāpes esamību. Vispārējās tiesas nostājas dēļ atsevišķi LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta un 107. panta 3. punkta b) apakšpunkta noteikumi tiktu “saplūdināti” vienā “krīzes shēmā” ar savstarpēji aizstājamiem juridiskajiem pamatiem.
- 39 Otrā pamata otrajā daļā *Ryanair* apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 40. punktā Vispārējā tiesa ir kļūdaini interpretējusi 2004. gada 11. novembra sprieduma Spānija/Komisija (C-73/03, EU:C:2004:711) 40. un 41. punktu, ciktāl tā no tiem ir secinājusi iespējamības kritēriju. Proti, ja attiecīgais pasākums ir paredzēts, lai segtu kaitējumu nākotnē, kā tas ir šajā gadījumā, par nesaderīgu ar iekšējo tirgu būtu jāuzskata jebkurš atbalsts, kas varētu būt lielāks nekā saņēmēju

uzņēmumu ciestie zaudējumi, neatkarīgi no iespējamības, ka radīsies kaitējuma pārmērīga kompensācija. Pārmaksāto atbalstu atgūšanas mehānisma nodrošināšana nebūtu pietiekama, lai novērstu to, ka atbalsta saņēmējam uzņēmumam tiek piešķirtas nepamatotas priekšrocības, pat tad, ja tās ir īslaicīgas.

- 40 Trešajā daļā *Ryanair* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pieļāvusi tiesību kļūdu un acīmredzami sagrozījusi faktus LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta piemērošanā un tās pamatā esošo samērīguma kritēriju, jo tā kļūdaini ir uzskatījusi, ka Komisija ir pareizi pamatojusi strīdīgo lēmumu, lai gan šīs iestādes izmantotā SAS ciestā kaitējuma aprēķināšanas metode nebija pietiekami precīza.
- 41 Šajā ziņā no pastāvīgās judikatūras izrietot, ka atbalstu saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu var atļaut, tikai pamatojoties uz precīzu nodarītā kaitējuma novērtēšanas metodi. Šajā lietā pārsūdzētā sprieduma 46. punktā ietvertais pamatojums, saskaņā ar kuru Komisija strīdīgajā lēmumā ir pietiekami precīzi definējusi aprēķina metodi kaitējuma novērtēšanai, neesot saderīgs ar šī lēmuma saturu, it īpaši tā 35. [apsvērumu], kurā precizēts, ka Zviedrijas iestādes bija apņēmušās vēlākais līdz 2020. gada 31. decembrim Komisijas iepriekšējai apstiprināšanai iesniegt metodi, kas tiks izmantota kaitējuma apmēra noteikšanai. Tātad attiecīgais pasākums neesot nekas cits kā neaizpildīts čeks, kas SAS rīcībā bija vairāk nekā gadu, proti, līdz pirmajam ziņojumam par šīs aviosabiedrības faktiskajiem zaudējumiem.
- 42 Otrā pamata ceturtajā daļā *Ryanair* pārmet Vispārējai tiesai tiesību kļūdu un faktu acīmredzamu sagrozīšanu, jo tā pārsūdzētā sprieduma 47. un 48. punktā ir apgalvojusi, ka *Ryanair* nav iesniegusi nevienu pierādījumu tam, ka strīdīgajā lēmumā definētā aprēķina metode būtu ļāvusi izmaksāt lielāku valsts atbalstu nekā SAS faktiski ciestais kaitējums. Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata: lai izvērtētu, vai šajā gadījumā aprēķina metode rada šādu risku, Vispārējā tiesa esot pārbaudījusi, vai tās piemērošana “varēja” izraisīt pārmērīgu kompensāciju. *Ryanair* esot iesniegusi vairākus pierādījumus tam, ka SAS piešķirtais atbalsts patiešām bija lielāks par zaudējumiem. Turklāt Vispārējās tiesas argumentācija šajā kontekstā esot pretrunīga. Tādējādi, lai aprēķinātu kaitējumu, Vispārējā tiesa, pirmkārt, esot atzinusi mainīgo izmaksu nozīmi, kuras ir jāizslēdz, lai aprēķinātu kaitējumu, vienlaikus uzskatot, otrkārt, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai esot bijis jāiesniedz pierādījumi, ka informācijas par šīm izmaksām trūkums varētu izraisīt par kaitējumu lielāka atbalsta izmaksāšanu. Turklāt Vispārējā tiesa esot pieļāvusi tiesību kļūdu, jo tā esot sistemātiski uzlikusi pierādīšanas pienākumu apelācijas sūdzības iesniedzējai, nevis Komisijai.
- 43 Piektajā daļā *Ryanair* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pieļāvusi tiesību kļūdu, jo nav izdarījusi secinājumus no tā, ka pārsūdzētā sprieduma 49. punktā ir ticis atzīts, ka Komisijas definētā metode neļauj izvairīties no tā, ka kaitējuma novērtējumā tiek iekļautas arī SAS pieņemto lēmumu sekas, kurām nav tiešas saiknes ar Covid-19 pandēmiju. Šajā ziņā Vispārējā tiesa esot arī apvērsusi pierādīšanas pienākumu, uzskatot, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nav pierādījusi, ka tad, ja pandēmijas nebūtu, SAS ieņēmumi varbūt būtu samazinājušies.
- 44 Sestajā daļā *Ryanair* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 51. punktā vienkārši atsaucoties uz šī paša sprieduma 25. punktu, lai noraidītu apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, ka Komisijai esot bijis jāņem vērā citu aviosabiedrību, kas darbojas Zviedrijā, ciestais kaitējums. Princips, ka atbalstam ir jābūt samērīgam ar kaitējumu, nozīmē, ka tas ir jānovērtē ne tikai attiecībā uz atbalsta saņēmēju, bet arī attiecībā uz tā konkurentiem. Šajā gadījumā tātad bija jāizvērtē attiecīgā pasākuma ietekme uz citām aviosabiedrībām, kas darbojas Zviedrijā. Katrā ziņā Vispārējā tiesa nevarot nedz pamatot, kā tā ir darījusi pārsūdzētā

sprieduma 8. un 84. punktā, ka attiecīgais pasākums bija attaisnojams ar lielāku kaitējumu SAS tās konkurences situācijas dēļ, nedz arī atteikties ņemt vērā šo situāciju, izvērtējot atbalsta samērīgumu ar šai sabiedrībai nodarīto kaitējumu.

- 45 Otrā pamata septītajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir attaisnojusi faktu, ka Komisija neesot ņēmusi vērā Norvēģijas Karalistes piešķirto atbalstu, ievērojot Zviedrijas Karalistes apņemšanos pieprasīt *ex post* atbalsta atmaksu gadījumā, ja attiecīgais pasākums kopā ar citiem, tostarp ārvalstu iestāžu veiktiem, pasākumiem pārsniegtu SAS faktiski ciesto kaitējumu, lai gan Komisijai jau no paša sākuma būtu bijis jāņem vērā Norvēģijas Karalistes piešķirtais atbalsts, jo tas bija zināms strīdīgā lēmuma pieņemšanas brīdī.
- 46 Šī pamata astotajā daļā *Ryanair* pārmet Vispārējai tiesai tiesību kļūdu, jo tā pārsūdzētā sprieduma 62. un 63. punktā ir noraidījusi tās argumentu, ka konkurences priekšrocība, kas izriet no tā, ka SAS bija vienīgā aviosabiedrība, kura guva labumu no attiecīgā pasākuma, esot bijusi jāņem vērā, lai novērtētu atbalsta saderību saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu. Šāds vērtējums esot būtisks, lai noteiktu, vai atbalsts nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu noteikto mērķi, un vai tādējādi tas ir samērīgs.
- 47 Komisija, Francijas Republika, Zviedrijas Karaliste un SAS apgalvo, ka otrais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Tiesas vērtējums

- 48 Attiecībā uz otrā pamata pirmo daļu, kas ir vērsta pret pārsūdzētā sprieduma 34. un 35. punktu, pirmkārt, jānorāda, kā izriet no pārsūdzētā sprieduma 32. un 33. punkta, kurus *Ryanair* neapstrīd, ka attiecīgais pasākums bija “pakārtots” iepriekš atļautajai Zviedrijas atbalsta shēmai tikai tādā nozīmē, ka vienīgi aviosabiedrības, kas bija tiesīgas saņemt šo iepriekš atļauto atbalsta shēmu, varēja saņemt individuālo atbalstu, kura daļa bija attiecīgais pasākums un kuru Zviedrijas Karaliste bija paredzējusi piešķirt šīm aviosabiedrībām, jo tām bija grūti iegūt kredītu saskaņā ar šajā atbalsta shēmā paredzētajiem nosacījumiem. Izņemot šo īpašību, attiecīgais pasākums tātad ir no Zviedrijas atbalsta shēmas neatkarīgs atbalsta pasākums, par kuru Komisija ir sniegusi atsevišķu paziņojumu un pieņēmusi atsevišķu lēmumu par saderību.
- 49 Otrkārt, jānorāda, ka, pārsūdzētā sprieduma 34. punktā atsaucoties uz LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta, uz kuru bija balstīts attiecīgais pasākums, un LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunkta, uz kuru balstījās Zviedrijas atbalsta shēma, “vienlaicīgu piemērošanu”, Vispārējā tiesa nekādā ziņā nenorāda, ka SAS būtu guvusi labumu no abiem šiem dažādajiem atbalsta pasākumiem. Gluži pretēji, no pārsūdzētā sprieduma 32. punkta izriet, ka SAS nevarēja vienlaikus izmantot gan attiecīgo pasākumu, gan Zviedrijas atbalsta shēmu. Turklāt nav strīda par to, ka SAS nav guvusi labumu no šīs atbalsta shēmas.
- 50 Tādējādi, atsaucoties uz abu šo tiesību normu vienlaicīgu piemērošanu, Vispārējā tiesa tikai ir precizējusi, ka nav izslēgts, ka dalībvalsts attiecībā uz vienu un to pašu notikumu veic vairākus atbalsta pasākumus, pamatojoties uz dažādiem LESD 107. panta 2. vai 3. punktā paredzētajiem izņēmumiem, kā tas ir šajā lietā.
- 51 Proti, kā Vispārējā tiesa pamatoti ir norādījusi pārsūdzētā sprieduma 34. punktā, tādu notikumu kā Covid-19 pandēmija var kvalificēt gan kā “ārkārtēju notikumu” LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē, gan kā notikumu, kas rada “nopietnus traucējumus tautsaimniecībā” LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

- 52 Šādos apstākļos, kā Vispārējā tiesa pamatoti ir konstatējusi pārsūdzētā sprieduma 34. punktā, LESD nav pretrunā vienlaicīga šo tiesību normu piemērošana šī sprieduma 50. punktā norādītajā izpratnē, ja vien ir izpildīti abu šo tiesību normu nosacījumi.
- 53 Visbeidzot, ciktāl šī pamata pirmās daļas pamatošanai *Ryanair*, tāpat kā pirmajā pamatā, apgalvo, ka attiecīgo dalībvalsti nevar uzskatīt par tādu, kas rīkojas kā “pēdējās instances garantija”, kā tas esot paredzēts LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktā, ja tā ar to pašu pasākumu vēlas sasniegt citu mērķi, nevis to, par kuru ir runa LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktā, no šī sprieduma 32. punkta izriet, ka šis arguments ir balstīts uz kļūdainu pieņēmumu.
- 54 No iepriekš minētā izriet, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 35. punktā nospriežot, ka attiecīgo pasākumu var atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu, lai gan Zviedrijas atbalsta shēma tika atzīta par saderīgu, pamatojoties uz LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu.
- 55 Tāpēc otrā pamata pirmā daļa ir jānoraida kā nepamatota.
- 56 Otrā pamata otrā līdz astotā daļa ir vērsta pret pārsūdzētā sprieduma 39.–66. punktu, kuros Vispārējā tiesa ir izvērtējusi un noraidījusi pirmajā instancē celtās prasības otrā pamata otro daļu, kuras mērķis bija apstrīdēt attiecīgā pasākuma samērīgumu ar SAS ciesto kaitējumu, it īpaši tāpēc, ka Komisija esot atļāvusi šī kaitējuma iespējami pārmērīgu kompensāciju.
- 57 Lai izvērtētu šīs otrā pamata daļas, vispirms jānorāda, kā izriet no šī sprieduma 30. punkta, ka atbalstam, kas piešķirts, pamatojoties uz LESD 107. panta 2. punktu, ir jābūt nepieciešamam, lai sasniegtu šajā tiesību normā paredzētos mērķus, un tādējādi atbalstu, kas uzlabo atbalstu saņemošā uzņēmuma finansiālo situāciju, bet nav nepieciešams šo mērķu sasniegšanai, nevar uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu (pēc analogijas skat. spriedumus, 2013. gada 13. jūnijs, *HGA u.c./Komisija*, no C-630/11 P līdz C-633/11 P, EU:C:2013:387, 104. punkts, kā arī 2016. gada 19. jūlijs, *Kotnik u.c.*, C-526/14, EU:C:2016:570, 49. punkts).
- 58 Attiecībā uz LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu, kā izriet no šī sprieduma 20. punktā atgādinātās Tiesas judikatūras, saskaņā ar šo tiesību normu var kompensēt tikai tādu kaitējumu, ko tieši radījušas dabas katastrofas vai citi ārkārtēji notikumi.
- 59 No tā izriet, kā Tiesa būtībā jau ir nospriedusi pārsūdzētā sprieduma 40. punktā minētā 2004. gada 11. novembra sprieduma Spānija/Komisija (C-73/03, EU:C:2004:711) 40. un 41. punktā, ka piešķirtais atbalsts nedrīkst būt lielāks par zaudējumiem, kas tā saņēmējiem radušies attiecīgā notikuma dēļ.
- 60 Šajā ziņā, ciktāl ar otrā pamata otro daļu *Ryanair* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā šajā pārsūdzētā sprieduma punktā ir ieviesusi kļūdainu iespējamības kritēriju, kas nebūtu saderīgs ar 2004. gada 11. novembra sprieduma Spānija/Komisija (C-73/03, EU:C:2004:711) secinājumiem, jānorāda, ka šī daļa ir balstīta uz kļūdainu pārsūdzētā sprieduma interpretāciju, jo Vispārējā tiesa šādu kritēriju nav ieviesusi. Minētā sprieduma 40. punktā Vispārējā tiesa tikai ir precizējusi, ka, ciktāl atbalsta summa ir lielāka par kaitējumu, kas radies tā saņēmējam, šo atbalsta daļu nevar attaisnot saskaņā ar minēto tiesību normu. Katrā ziņā no pārsūdzētā sprieduma neizriet, ka, lai pārbaudītu, vai strīdīgajā lēmumā Komisija ir apstiprinājusi SAS faktiski nodarītā kaitējuma pārmērīgu kompensāciju, Vispārējā tiesa ir izmantojusi šādu kritēriju un ka tādējādi tas būtu ietekmējis šīs pārbaudes rezultātu.

- 61 No minētā izriet, ka otrā pamata otrā daļa ir jānoraida kā nepamatota.
- 62 Ciktāl šī pamata trešajā daļā *Ryanair* pārmet Vispārējai tiesai, pirmkārt, tiesību kļūdu, jo tā pārsūdzētā sprieduma 46. punktā ir uzskatījusi, ka strīdīgajā lēmumā Komisija ir sniegusi pietiekami precīzu SAS ciestā kaitējuma aprēķināšanas metodi, ir jākonstatē, ka minētā sprieduma 45. punktā Vispārējā tiesa ir atsaukusies uz tā 41. punktu, kurā šī tiesa detalizēti ir izklāstījusi visus elementus, ko Komisija ir ņēmusi vērā, lai novērtētu šo kaitējumu. Pamatojoties uz šo detalizēto aprakstu, Vispārējā tiesa minētajā 45. punktā uzskatīja, ka strīdīgajā lēmumā Komisija, pirmām kārtām, ir identificējusi elementus, kas tika ņemti vērā, lai aprēķinātu kaitējumu, proti, ienākumu zudumu, izpalikušās mainīgās izmaksas un peļņas daļas korekciju, kā arī laikposmu, kurā šis kaitējums varētu materializēties, un, otrām kārtām, ir precizējusi, ka ienākumu zudums ir jānosaka, ņemot vērā visus SAS ienākumus, nevis tikai tos, kas gūti no pasažieru gaisa pārvadājumiem. Turklāt Vispārējā tiesa ir atzīmējusi, ka Komisija bija norādījusi uz Zviedrijas iestāžu apņemšanos, pirmām kārtām, detalizēti un konkrēti aprēķināt SAS ciesto kaitējumu un galīgo atbalsta summu un, otrām kārtām, nodrošināt, ka SAS atmaksā minētā kaitējuma iespējamo pārmērīgo kompensāciju.
- 63 Ņemot vērā visus šos Komisijas norādītos elementus saistībā ar SAS nodarītā kaitējuma noteikšanu, Vispārējā tiesa, nepieļaujot tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 46. punktā varēja nospriest, ka, ievērojot lietas apstākļus, it īpaši, ka šī kaitējuma apmēra noteikšana un galu galā piešķirtā atbalsta summa noteikti ir prospektīva, strīdīgajā lēmumā ir ietverts pietiekami precīzs minētā kaitējuma aprēķināšanas metodes izklāsts.
- 64 Pretēji tam, ko apgalvo *Ryanair*, šo secinājumu nevar apšaubīt, pamatojoties tikai uz to, ka Zviedrijas iestādes bija apņēmušās iesniegt Komisijai detalizētu aprēķina metodi, kas tiks izmantota, lai *ex post* aprēķinātu zaudējumus.
- 65 Ciktāl *Ryanair*, otrkārt, šī pamata trešajā daļā iebilst, ka Vispārējā tiesa esot sagrozījusi tai iesniegtos faktu elementus, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru no LESD 256. panta 1. punkta otrās daļas un Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmās daļas izriet, ka vienīgi Vispārējās tiesas kompetencē ir, pirmām kārtām, konstatēt faktus, izņemot gadījumu, kad šo konstatējumu saturiskā nepareizība izriet no šai tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem, un, otrām kārtām, veikt šo faktu vērtējumu (spriedums, 2020. gada 25. jūnijs, *Satcen/KF*, C-14/19 P, EU:C:2020:492, 103. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 66 No tā izriet, ka faktu vērtējums, izņemot gadījumu, kad Vispārējai tiesai iesniegtie pierādījumi ir tikuši sagrozīti, nav tiesību jautājums, kas kā tāds ir pakļauts Tiesas pārbaudei (spriedums, 2020. gada 25. jūnijs, *Satcen/KF*, C-14/19 P, EU:C:2020:492, 104. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 67 Ja tiek apgalvots, ka Vispārējā tiesa ir sagrozījusi pierādījumus, tad, piemērojot LESD 256. pantu, Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmo daļu un Tiesas Reglamenta 168. panta 1. punkta d) apakšpunktu, apelācijas sūdzības iesniedzējam ir konkrēti jānorāda, kurus pierādījumus šī tiesa ir sagrozījusi, un jānorāda kļūdas vērtējumā, kuru dēļ, pēc tā ieskata, Vispārējā tiesa šo sagrozīšanu ir izdarījusi. Turklāt saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru sagrozīšanai acīmredzami ir jāizriet no lietas materiāliem bez vajadzības no jauna izvērtēt faktus un pierādījumus (spriedums, 2020. gada 25. jūnijs, *Satcen/KF*, C-14/19 P, EU:C:2020:492, 105. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 68 Šajā lietā ir jākonstatē, ka šīs daļas pamatošanai *Ryanair* neprecizē pierādījumus, kurus Vispārējā tiesa esot sagrozījusi, lai nonāktu pie nostājas, ka Komisija ir iesniegusi pietiekami precīzu kaitējuma aprēķināšanas metodi, un *a fortiori* nepierāda, kādā veidā šie pierādījumi būtu sagrozīti.
- 69 No tā izriet, ka otrā apelācijas sūdzības pamata trešā daļa nav pamatota.
- 70 Šī pamata ceturtajā un piektajā daļā, kuras jāizvērtē kopā, *Ryanair* pārmet Vispārējai tiesai tiesību kļūdu un faktu acīmredzamu sagrozīšanu pārsūdzētā sprieduma 47.–49. punktā, saskaņā ar kuriem apelācijas sūdzības iesniedzēja neesot iesniegusi nevienu pierādījumu tam, ka, pirmkārt, Komisijas aprēķina metode ļautu izmaksāt atbalstu, kas pārsniedz *SAS* faktiski nodarīto kaitējumu, otrkārt, ka divpadsmit mēnešu pirms Covid-19 pandēmijas radīto ierobežojumu ieviešanas ņemšana vērā varētu likt Komisijai pārvērtēt šo kaitējumu un, treškārt, ka pandēmijas neesamības gadījumā *SAS* ienākumi laikposmā no 2020. gada marta līdz 2021. gada februārim salīdzinājumā ar laikposmu no 2019. gada marta līdz 2020. gada februārim, iespējams, būtu samazinājušies.
- 71 Ciktāl šo daļu pamatošanai *Ryanair* vienīgi apgalvo, ka faktiskie apstākļi, kurus tā bija iesniegusi Vispārējā tiesā, varēja pierādīt šo trīs argumentu pamatotību, minētā daļa ir jānoraida kā nepieņemama saskaņā ar šī sprieduma 65. un 66. punktā atgādināto judikatūru, jo, tā kā nav konkrētu pierādījumu, kas ļautu secināt, ka fakti, iespējams, ir sagrozīti, apelācijas sūdzības iesniedzēja patiesībā vēlas apstrīdēt neatkarīgo faktu vērtējumu, ko Vispārējā tiesa ir veikusi, lai pārsūdzētā sprieduma 50. punktā nolemtu, ka Komisija nav pieļāvusi kļūdu vērtējumā attiecībā uz *SAS* ciestā kaitējuma novērtējumu.
- 72 Ciktāl *Ryanair* turklāt apgalvo, ka Vispārējā tiesa, šādi rīkojoties, ir apvērsusi pierādīšanas pienākumu, kas, pēc *Ryanair* ieskata, būtu bijis jāuzliek Komisijai, jāatgādina, ka principā personai, kura apgalvo faktus prasības vai argumenta atbalstam, ir jāsniedz pierādījumi par to patiesumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2001. gada 26. jūnijs, *Brunnhofers*, C-381/99, EU:C:2001:358, 52. punkts, un Tiesas priekšsēdētāja rīkojumu, 2008. gada 25. janvāris, *Provincia di Ascoli Piceno un Comune di Monte Urano/Apache Footwear u.c.*, C-464/07 P(I), EU:C:2008:49, 9. punkts).
- 73 Tādējādi Vispārējā tiesa, nepārkāpjot pierādīšanas pienākuma sadales principus, varēja konstatēt, ka *Ryanair* nav pierādījusi pašas norādītos faktus, lai pamatotu savu argumentāciju, saskaņā ar kuru Komisija ir pieļāvusi kļūdas attiecībā uz *SAS* ciestā kaitējuma novērtējumu.
- 74 Tāpēc otrā pamata ceturta un piektā daļa ir jānoraida kā daļēji nepieņemama un daļēji nepamatota.
- 75 Šī pamata sestā daļa būtībā attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa, pārbaudot, vai Komisija varēja pamatoti uzskatīt, ka attiecīgais pasākums ir samērīgs ar kaitējumu, kas *SAS* nodarīts Covid-19 pandēmijas dēļ, un ka šī aviosabiedrība nesaņem pārmērīgu kompensāciju par tai nodarīto kaitējumu, pārsūdzētā sprieduma 51. punktā kļūdaini ir noraidījusi *Ryanair* argumentu, ka Komisijai esot bijis jāņem vērā kaitējums, kas nodarīts citām aviosabiedrībām, kuras darbojas Zviedrijā.
- 76 Šajā ziņā, runājot par atbalsta pasākuma, kas piešķirts saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu, samērīgumu ar attiecīgā atbalsta summu, no šī sprieduma 59. punkta izriet, ka tā nevar būt lielāka par atbalsta saņēmēja zaudējumiem. Ja runa, kā tas ir šajā lietā, ir par individuālu

atbalstu, Komisijai, izvērtējot atbalsta saderību ar iekšējo tirgu, tātad ir jāpārbauda, vai saņēmējs nesaņem atbalsta summu, kas pārsniegtu zaudējumus, kuri tam faktiski radušies attiecīgā ārkārtējā notikuma dēļ.

- 77 Lai konkrēta aviosabiedrība varētu veikt šādu vērtējumu, acīmredzami nav nozīmes tam, vai un kādā mērā citas sabiedrības ir cietušas zaudējumus šī paša notikuma dēļ.
- 78 Turklāt no šī sprieduma 22.–26. punkta izriet, ka apelācijas sūdzības pirmā pamata atbalstam *Ryanair* kļūdaini apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, nolemjot, ka attiecīgajai dalībvalstij nav pienākuma ņemt vērā visu ārkārtējā notikuma radīto kaitējumu vai piešķirt atbalstu visiem šo kaitējumu cietušajiem. Līdz ar to Vispārējā tiesa, pamatojoties uz šiem pašiem apsvērumiem, pārsūdzētā sprieduma 51. punktā pamatoti ir nospriedusi, ka atļauja piešķirt atbalstu tikai *SAS* nav atkarīga no tā, vai Komisija pierāda, ka šī notikuma radītais kaitējums ietekmējis tikai šo uzņēmumu.
- 79 Visbeidzot, *Ryanair* vienīgi apgalvo, ka ir pretrunīgi, ka Vispārējā tiesa ir pamatojusi attiecīgā pasākuma nepieciešamību, atsaucoties uz *SAS* konkurences situāciju, bet nav ņēmusi vērā šo situāciju, izvērtējot atbalsta samērīgumu, tomēr *Ryanair* nav precīzi norādījusi juridiskos argumentus šī apgalvojuma pamatošanai.
- 80 No tā izriet, ka otrā pamata sestā daļa ir jānoraida.
- 81 Ciktāl *Ryanair* šī pamata septītajā daļā apgalvo, ka pretēji tam, kā Vispārējā tiesa uzskatījusi pārsūdzētā sprieduma 60. un 61. punktā, Komisijai, lai novērtētu *SAS* nodarītā kaitējuma pārmērīgas kompensācijas esamību, vispirms esot bijis jāņem vērā Norvēģijas Karalistes piešķirtais atbalsts, nevis tikai *ex post* novērtējums, pietiek ar norādi, ka pārsūdzētā sprieduma 61. punktā Vispārējā tiesa ir konstatējusi, ka Komisija strīdīgajā lēmumā ir ņēmusi vērā Norvēģijas Karalistes piešķirto atbalstu un ka *Ryanair* nav izvirzījusi nevienu argumentu, lai atspēkotu šo konstatējumu.
- 82 Tāpēc otrā pamata septītā daļa ir jānoraida kā nepamatota.
- 83 Šī pamata astotajā daļā *Ryanair* būtībā pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 63. un 64. punktā uzskatīdama, ka Komisijai, lai novērtētu attiecīgā pasākuma saderību ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu un it īpaši tā samērīgumu, nebija jāņem vērā konkurences priekšrocība, kas *SAS* izrietēja no tā, ka tā bija vienīgā šī atbalsta saņēmēja.
- 84 Šajā ziņā ir jākonstatē, kā ģenerālvokāts to darījis secinājumā 48. punktā, ka pretēji tam, ko apgalvo *Ryanair*, lai gan 2016. gada 21. decembra spriedums Komisija/*Aer Lingus* un *Ryanair Designated Activity* (C-164/15 P un C-165/15 P, EU:C:2016:990, 92. punkts), uz kuru Vispārējā tiesa ir atsaukusies pārsūdzētā sprieduma 63. punktā, attiecas uz nelikumīga atbalsta summas noteikšanu tā atgūšanas nolūkā, tam ir nozīme šajā lietā, jo no minētā 92. punkta var secināt, ka priekšrocība, ko atbalsts sniedz tā saņēmējam, neietver iespējamo ekonomisko labumu, ko saņēmējs gūtu, izmantojot šo priekšrocību.
- 85 Tādējādi attiecīgā pasākuma, proti, atbalsta garantijas veidā, gadījumā *SAS* piešķirtā atbalsta summa, kas Komisijai ir jāņem vērā, lai noteiktu, vai pastāv iespējama pārmērīga kompensācija par kaitējumu, ko šī aviosabiedrība cietusi attiecīgā ārkārtējā notikuma dēļ, principā, kā tas izriet no Komisijas paziņojuma par [LESD 107. un 108.] panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā (OV 2008, C 155, 10. lpp.) un kā Vispārējā tiesa pamatoti ir norādījusi pārsūdzētā sprieduma

54. punktā, atbilst procentu likmju, kas SAS piešķirtas ar attiecīgo pasākumu un bez tā, starpībai strīdīgā lēmuma pieņemšanas dienā. Savukārt, lai to noteiktu, Komisijai nav jāņem vērā iespējamā priekšrocība, ko SAS no tā netieši būtu guvusi, piemēram, *Ryanair* apgalvotā konkurences priekšrocība.
- 86 No tā izriet, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi nekādu tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 63.–65. punktā nosprieždama, ka Komisijai nebija jāņem vērā konkurences priekšrocība, kuras esamību apgalvoja *Ryanair*.
- 87 Ņemot vērā iepriekš minēto, otrā pamata astotā daļa ir jānoraida kā nepamatota un līdz ar to šis pamats ir jānoraida kopumā.

Par trešo pamatu

Lietas dalībnieču argumenti

- 88 Trešajā pamatā, kas attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 70.–89. punktu, *Ryanair* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pieļāvusi tiesību kļūdas un acīmredzami sagrozījusi faktus, noraidīdama tās prasības pirmajā instancē trešā pamata pirmo daļu un pārsūdzētā sprieduma 89. punktā nosprieždama, ka ir pamatoti attiecīgo pasākumu piešķirt tikai SAS un ka ar to netiek pārkāpts diskriminācijas aizlieguma princips.
- 89 Šajā ziņā trešā pamata pirmajā daļā *Ryanair* apgalvo, ka Vispārējā tiesa nav pienācīgi piemērojusi jebkādas diskriminācijas pilsonības dēļ aizlieguma principu, kas ir būtisks Savienības tiesību sistēmas princips. Lai gan Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 80. punktā ir atzinusi, ka ar attiecīgo pasākumu ieviesto atšķirīgo attieksmi, jo tā ir labvēlīga tikai SAS, var pielīdzināt diskriminācijai, tā esot kļūdaini uzskatījusi, ka šāda diskriminācija ir jāvērtē tikai LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta kontekstā, jo šī tiesību norma ir Līgumos paredzēts īpašs noteikums LESD 18. panta izpratnē. Turklāt Vispārējai tiesai esot bijis jāpārbauda, vai šāda diskriminācija ir attaisnota ar sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumiem LESD 52. panta izpratnē vai arī tā katrā ziņā ir balstīta uz objektīviem apsvērumiem, kas nav atkarīgi no attiecīgo personu pilsonības.
- 90 Šī pamata otrajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 74.–77. punktā ir pieļāvusi tiesību kļūdu un acīmredzami sagrozījusi faktus saistībā ar attiecīgā pasākuma mērķa noteikšanu. It īpaši tā pārsūdzētā sprieduma 74. un 75. punktā esot kļūdaini uzskatījusi, ka šī pasākuma mērķis nebija saglabāt Zviedrijas “savienojamību”, “Skandināvijas iekšējo savienojamību” vai Zviedrijas ekonomiku; tā esot pārāk formāla strīdīgā lēmuma interpretācija. Turklāt šis apgalvojums esot pretrunā pārsūdzētā sprieduma 82. punktam. *Ryanair* uzskata, ka kļūdaini ir arī Vispārējās tiesas apgalvojumi pārsūdzētā sprieduma 76. un 77. punktā, saskaņā ar kuriem attiecīgā pasākuma mērķis nebija saglabāt tirgus struktūru un ka diskriminācija bija saistīta ar atbalsta individuālo raksturu.
- 91 Trešā pamata trešajā daļā *Ryanair* apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi vairākas tiesību kļūdas, pārsūdzētā sprieduma 84. punktā nepareizi uzskatot, ka ar attiecīgo pasākumu ieviestā atšķirīgā attieksme ir attaisnota, jo SAS, ņemot vērā tās lielākās tirgus daļas, ar Covid-19 pandēmiju saistītie ierobežojumi bija kaitējuši vairāk nekā citām aviosabiedrībām, kas darbojas Zviedrijā.

- 92 Taču, pirmkārt, šis pamatojums strīdīgajā lēmumā nekur neesot bijis ietverts. Otrkārt, šāds apgalvojums būtībā nozīmētu, ka uzņēmumam, kuram pieder būtiska tirgus daļa, būtu tiesības saņemt visu atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu, un tas būtu pretrunā samērīguma un neizkropļotas konkurences principiem. Treškārt, ciktāl pārsūdzētā sprieduma 85. punktā Vispārējā tiesa esot attaisnojusi šādas SAS tiesības uz visu atbalstu, pamatojoties uz to, ka “šie ierobežojumi proporcionāli vairāk skar SAS nekā [apelācijas sūdzības iesniedzēju]”, šis apgalvojums esot “absurds un acīmredzami kļūdainis”. Ceturtkārt, Vispārējā tiesa esot pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 87. punktā uzskatot, ka, ņemot vērā attiecīgā pasākuma summas relatīvo nozīmīgumu, apelācijas sūdzības iesniedzēja nav pierādījusi, ka, minēto summu sadalot starp visām aviosabiedrībām, kas darbojas Zviedrijā, minētajam pasākumam netiktu atņemta tā lietderīgā iedarbība. Taču kritērijs, kas saistīts ar šādu “lietderīgu iedarbību”, ko Vispārējā tiesa nav precizējusi, attiecoties uz “tīri *sui generis* interpretāciju”. Katrā ziņā šāda analīze strīdīgajā lēmumā nekur neesot bijusi iekļauta.
- 93 Komisija, Francijas Republika un Zviedrijas Karaliste apgalvo, ka trešais apelācijas sūdzības pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Tiesas vērtējums

- 94 Trešā pamata otrajā daļā, kas ir jāizskata vispirms, *Ryanair* būtībā vispirām kārtām apgalvo, ka Vispārējā tiesa sprieduma 74.–76. punktā esot nepareizi identificējusi attiecīgā pasākuma mērķi, kāds tas izriet no strīdīgā lēmuma, un ka tā esot kļūdaini uzskatījusi, ka šis mērķis nebija saglabāt Zviedrijas “savienojamību”, “Skandināvijas iekšējo savienojamību” vai Zviedrijas ekonomiku.
- 95 Šajā ziņā jākonstatē, kā Vispārējā tiesa ir norādījusi pārsūdzētā sprieduma 75. punktā, ka no strīdīgā lēmuma 9. apsvēruma, kas ietverts iedaļā “Pasākuma mērķis”, skaidri izriet, ka šis mērķis ir “kompensēt SAS kaitējumu, kas radies sakarā ar lidojumu atcelšanu vai pārplānošanu pēc tam, kad Covid-19 pandēmijas kontekstā tika noteikti pārvietošanās ierobežojumi”. Savukārt, runājot par Zviedrijas “savienojamības”, “Skandināvijas iekšējās savienojamības” un Zviedrijas ekonomikas saglabāšanu, šie aspekti ir minēti citā strīdīgā lēmuma daļā, proti, iedaļā “Saņēmējs”, kuras mērķis ir vienīgi aprakstīt uzņēmuma, kas ir attiecīgā pasākuma adresāts, profilu, nevis šī pasākuma mērķi.
- 96 Šādos apstākļos, nepieļaujot tiesību kļūdu un nesagrozot strīdīgā lēmuma formulējumu, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 74. punktā ir uzskatījusi, ka attiecīgā pasākuma mērķis, ņemot vērā šo lēmumu – papildus mērķim daļēji atlīdzināt SAS Covid-19 pandēmijas radīto kaitējumu – nebija saglabāt Zviedrijas “savienojamību”, “Skandināvijas iekšējo savienojamību” vai Zviedrijas ekonomiku.
- 97 Ciktāl *Ryanair* turpinājumā apgalvo, ka pastāv pretruna starp pārsūdzētā sprieduma 74. un 75. punktā ietvertajiem motīviem, no vienas puses, un 82. punktā ietvertajiem motīviem, no otras puses, pietiek ar konstatējumu, ka šajā pēdējā punktā Vispārējā tiesa vairs nav veikusi pārsūdzētā sprieduma 74. un 75. punktā minētā attiecīgā pasākuma mērķa pārbaudi, bet gan šī pasākuma noteikšanas kārtības samērīguma pārbaudi attiecībā pret šo mērķi, kas aplūkots minētā sprieduma 80.–87. punktā.
- 98 Visbeidzot, ciktāl trešā pamata otrā daļa attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 76. punktu, kurā Vispārējā tiesa ir noraidījusi apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, ka attiecīgā pasākuma mērķis esot bijis saglabāt tirgus struktūru, šajā konstatējumā tā paša iemesla dēļ, kas izklāstīts šī sprieduma 95. punktā, nav pieļauta nekāda tiesību kļūda.

- 99 Tāpēc trešā pamata otrā daļa šajā ziņā ir jānoraida kā nepamatota.
- 100 Ar pēdējo argumentu, kas izvirzīts gan šī pamata pirmajā, gan otrajā daļā, *Ryanair* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā pārsūdzētā sprieduma 77. un 80. punktā ir pieļāvusi tiesību kļūdas, piemērojot diskriminācijas aizlieguma principu, un it īpaši LESD 18. panta pirmajā daļā noteikto diskriminācijas aizliegumu pilsonības dēļ.
- 101 Pirmkārt, attiecībā uz *Ryanair* apgalvojumu par tiesību kļūdu, ko Vispārējā tiesa esot pieļāvusi pārsūdzētā sprieduma 77. punktā, jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru valsts pasākuma kvalificēšanai par “valsts atbalstu” LESD 107. panta 1. punkta izpratnē ir nepieciešams, lai būtu izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi. Pirmām kārtām, pasākumam jābūt saistītam ar valsts iejaukšanos vai valsts līdzekļu izmantošanu. Otrām kārtām, šai intervencei jābūt tādai, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Trešām kārtām, ar to ir jāsniedz selektīva priekšrocība šī atbalsta saņēmējam. Ceturtām kārtām, atbalstam ir jābūt tādā, ar ko tiek izkropļota konkurence vai arī tiek radīti draudi to izkropļot (skat. it īpaši spriedumu, 2018. gada 28. jūnijs, Vācija/Komisija, C-208/16 P, EU:C:2018:506, 79. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 102 Tādējādi tieši attiecībā uz pasākumiem ar šādām īpašībām, jo tie var izkropļot konkurenci un ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, LESD 107. panta 1. punktā ir noteikts to nesaderības ar iekšējo tirgu princips.
- 103 It īpaši no LESD 107. panta 1. punkta izrietošā selektivitātes prasība nozīmē, ka Komisijai ir jāpierāda, ka ekonomiskā priekšrocība plašā nozīmē, kas tieši vai netieši izriet no attiecīgā pasākuma, sniedz konkrētu labumu vienam vai vairākiem uzņēmumiem. Lai to izdarītu, tai it īpaši ir jāpierāda, ka ar attiecīgo pasākumu tiek ieviesta to uzņēmumu diferenciācija, kuri attiecībā uz sasniedzamo mērķi ir salīdzināmā situācijā. Līdz ar to ir jābūt tā, ka priekšrocība tiek piešķirta selektīvi un ka tās dēļ daži uzņēmumi var nonākt labvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar citiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 30. jūnijs, Beļģija/Komisija, C-270/15 P, EU:C:2016:489, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 104 Kad – kā tas ir šajā gadījumā – attiecīgais pasākums ir iecerēts kā individuāls atbalsts, ekonomiskās priekšrocības noteikšana principā ļauj prezumēt, ka tai ir selektīvs raksturs (spriedums, 2016. gada 30. jūnijs, Beļģija/Komisija, C-270/15 P, EU:C:2016:489, 49. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 105 No tā izriet, ka pārsūdzētā sprieduma 77. punktā būtībā apgalvojot, ka individuāls atbalsts pēc savas būtības rada atšķirīgu attieksmi pret šo atbalstu saņēmušo uzņēmumu un visiem pārējiem uzņēmumiem, kuri, ņemot vērā izvirzīto mērķi, ir salīdzināmā situācijā, Vispārējā tiesa nav pieļāvusi nekādu tiesību kļūdu. Turklāt pretēji tam, ko, šķiet, apgalvo *Ryanair*, šo 77. punktu nevar saprast tādējādi, ka Vispārējā tiesa tajā uzskata, ka individuāls atbalsts, kas, pēc tās ieskata, ir pretrunā diskriminācijas aizlieguma principam, tomēr ir saderīgs ar iekšējo tirgu, jo minētā punkta beigās tā ir skaidri precizējusi, ka Savienības tiesības ļauj dalībvalstīm piešķirt šādu atbalstu, “ja vien ir izpildīti visi LESD 107. pantā paredzētie nosacījumi”.
- 106 Šajā pēdējā ziņā LESD 107. panta 2. un 3. punktā ir paredzētas dažas atkāpes no šī sprieduma 102. punktā minētā principa par valsts atbalsta nesaderību ar iekšējo tirgu. Tādējādi valsts atbalsts, kas piešķirts šajos atkāpes noteikumos paredzētajiem mērķiem un saskaņā ar tajos paredzētajām prasībām, ir saderīgs vai var tikt atzīts par saderīgu ar iekšējo tirgu, lai gan tam piemīt šī sprieduma 101. punktā minētās pazīmes un sekas.

- 107 No tā izriet – ja vien minētajiem atkāpes noteikumiem netiek atņemta lietderīgā iedarbība, valsts atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar šīm prasībām, proti, lai sasniegtu šajos noteikumos atzītu mērķi, nepārsniedzot to, kas ir nepieciešams un samērīgs šī mērķa sasniegšanai, nevar atzīt par nesaderīgu ar iekšējo tirgu, ņemot vērā tikai šī sprieduma 101. punktā minētās iezīmes vai sekas, kas ir raksturīgas jebkuram valsts atbalstam, proti, it īpaši tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar to, ka atbalsts ir selektīvs vai ka tas izkropļo konkurenci (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1977. gada 22. marts, *Iannelli & Volpi*, 74/76, EU:C:1977:51, 14. un 15. punkts, kā arī 2002. gada 26. septembris, Spānija/Komisija, C-351/98, EU:C:2002:530, 57. punkts).
- 108 Tāpēc atbalstu nevar uzskatīt par nesaderīgu ar iekšējo tirgu tādu iemeslu dēļ, kas saistīti tikai ar to, ka atbalsts ir selektīvs vai rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus.
- 109 Tomēr, otrkārt, attiecībā uz *Ryanair* apgalvojumu, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 80. punktā nepiemērojot LESD 18. pantā nostiprināto diskriminācijas pilsonības dēļ aizlieguma principu, bet gan izvērtējot attiecīgo pasākumu no LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta viedokļa, ir jāatgādina, ka no Tiesas judikatūras izriet, ka LESD 108. pantā paredzētā procedūra nekad nedrīkst radīt rezultātu, kas būtu pretrunā īpašajiem Līguma noteikumiem. Tātad atbalstu, kas – pats par sevi vai ņemot vērā dažus tā aspektus – ir pretrunā Savienības tiesību normām vai vispārējiem tiesību principiem, nevar atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu (spriedums, 2023. gada 31. janvāris, Komisija/*Braesch* u.c., C-284/21 P, EU:C:2023:58, 96. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 110 Katrā ziņā konkrēti attiecībā uz LESD 18. pantu saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šo pantu ir paredzēts piemērot patstāvīgi tikai Savienības tiesībās reglamentētos gadījumos, attiecībā uz kuriem Līgumā nav paredzēti īpaši noteikumi par diskriminācijas aizliegumu (spriedums, 2017. gada 18. jūlijs, *Erzberger*, C-566/15, EU:C:2017:562, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 111 Kā atgādināts šī sprieduma 106. punktā, tā kā LESD 107. panta 2. un 3. punktā ir paredzētas atkāpes no šī panta 1. punktā minētā principa par valsts atbalsta nesaderību ar iekšējo tirgu un tādējādi it īpaši ir pieļauta atšķirīga attieksme pret uzņēmumiem, ja vien tiek izpildītas šajās atkāpēs paredzētās prasības, šīs atkāpes, kā ģenerālvokāts norādījis secinājumā 64. punktā, ir jāuzskata par “īpašiem noteikumiem”, kas paredzēti Līgumos LESD 18. panta pirmās daļas izpratnē.
- 112 No tā izriet, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 80. punktā uzskatīdama, ka LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkts ir šāds īpašs noteikums un ka ir jāpārbauda tikai tas, vai ar attiecīgo pasākumu radītā atšķirīgā attieksme ir atļauta saskaņā ar šo noteikumu.
- 113 No tā izriet, ka – pretēji tam, ko apgalvo *Ryanair*, – atšķirīgā attieksme, ko rada attiecīgais pasākums, nav jāattaisno, ņemot vērā LESD 52. pantā minētos iemeslus.
- 114 Ņemot vērā iepriekš minēto, trešā pamata otrās daļas pēdējais iebildums un pirmā daļa ir jānoraida kā nepamatoti.
- 115 Trešā pamata trešajā daļā *Ryanair* pārmet Vispārējai tiesai tiesību kļūdas un faktu acīmredzamu sagrozīšanu, ko tā esot pieļāvusi, it īpaši pārsūdzētā sprieduma 84.–88. punktā saistībā ar jautājumu par attiecīgā pasākuma samērīgumu, izvērtējot apelācijas sūdzības iesniedzējas tās argumentācijas pamatotību, kura izklāstīta minētā sprieduma 83. punktā un saskaņā ar kuru

atšķirīgā attieksme, kas izriet no šī pasākuma, nav samērīga, jo ar to SAS ir piešķirts viss atbalsts, kas paredzēts Covid-19 pandēmijas radītā kaitējuma atlīdzināšanai, lai gan SAS esot cietusi tikai 35 % no šī kaitējuma.

- 116 Šajā ziņā *Ryanair* pirmajā iebildumā būtībā apgalvo, ka, pārsūdzētā sprieduma 84. punktā apstiprinot, ka SAS tās lielāko tirgus daļu dēļ Covid-19 pandēmijas kontekstā noteiktie ierobežojumi ietekmēja vairāk nekā citas Zviedrijā darbojošās aviosabiedrības, Vispārējā tiesa ir norādījusi pamatojumu, kas nebija ietverts strīdīgajā lēmumā, tādējādi tā ar savu pamatojumu aizstājusi pamatojumu, ko Komisija bija norādījusi šajā lēmumā.
- 117 Lai gan, protams, no Tiesas judikatūras izriet, ka, veicot LESD 263. pantā paredzēto tiesiskuma pārbaudi, Tiesa un Vispārējā tiesa nekādā gadījumā nedrīkst apstrīdētā tiesību akta autora pamatojumu aizstāt ar savējo (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 6. oktobris, *World Duty Free Group* un Spānija/Komisija, C-51/19 P un C-64/19 P, EU:C:2021:793, 70. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra), ir jākonstatē, ka pārsūdzētā sprieduma 84. punktā Vispārējā tiesa, atbildot uz šī sprieduma 115. punktā minēto apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentāciju, ir vienīgi atgādinājusi strīdīgā lēmuma saturu un, konkrētāk, izdarījusi secinājumus no tajā ietvertajām norādēm, tomēr neaizstājot šī lēmuma pamatojumu.
- 118 Ciktāl trešās daļas trešajā iebildumā apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda uz pārsūdzētā sprieduma 84. un 85. punktā ietvertajiem Vispārējās tiesas apgalvojumiem, ka SAS tirgus daļa bija “ievērojami lielāka nekā tās tuvākā konkurenta [...] tirgus daļa” un ka šie ierobežojumi, proti, saistībā ar Covid-19 pandēmiju noteiktie, “proporcionāli vairāk skāra SAS”, ir jākonstatē, ka runa ir par neatkarīgiem faktu vērtējumiem, kurus Vispārējā tiesa turklāt ir veikusi pilnības labad.
- 119 Tāpēc šis iebildums ir jānoraida kā nepieņemams, vēl jo vairāk tāpēc, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nav pierādījusi, ka Vispārējā tiesa būtu sagrozījusi šos faktus.
- 120 Turklāt, ciktāl *Ryanair* trešās daļas otrā un trešā iebilduma pamatošanai būtībā apgalvo, ka saskaņā ar samērīguma principu atbalsts esot bijis jāsadala starp visiem attiecīgā ārkārtējā notikuma upuriem proporcionāli to ciestajam kaitējumam, šī argumentācija ir balstīta uz kļūdainu pieņēmumu, kā tas izriet no šī sprieduma 21.–26. punkta.
- 121 Attiecībā uz apelācijas sūdzības iesniedzējas trešā pamata trešās daļas ceturto iebildumu pietiek ar norādi, ka ar šo iebildumu tiek apstrīdēts pārsūdzētā sprieduma 87. punkts, un tas ir lieki, ņemot vērā pārsūdzētā sprieduma 86. punktā ietverto lēmumu, ka atšķirīgā attieksme par labu SAS nav pretrunā samērīguma principam. Šis arguments tādējādi ir noraidāms kā neefektīvs.
- 122 Ņemot vērā iepriekš minēto, trešā pamata trešā daļa un līdz ar to šis pamats kopumā ir jānoraida.

Par ceturto pamatu

Lietas dalībnieču argumenti

- 123 Ceturtajā pamatā, kas attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 94.–96. punktu, *Ryanair* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pieļāvusi tiesību kļūdas un ir acīmredzami sagrozījusi faktus un pierādījumus, noraidot *Ryanair* pirmajā instancē celtās prasības trešā pamata otro daļu, kurā tā norādīja uz brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības pārkāpumu.

- 124 Šī pamata pirmajā daļā *Ryanair* apgalvo, ka Vispārējā tiesa, pārsūdzētā sprieduma 94. punktā atzīdama, ka *Ryanair* nav pierādījusi, kā attiecīgā pasākuma ekskluzīvais raksturs, no kura labumu guva tikai SAS, “[varēja] to atturēt veikt uzņēmējdarbību Zviedrijā vai sniegt pakalpojumus no šīs valsts un uz to”, tā ir izvēlējusies kļūdainu kritēriju, lai novērtētu, vai šis pasākums kavēja vai padarīja mazāk pievilcīgu pakalpojumu sniegšanas brīvības izmantošanu un brīvību veikt uzņēmējdarbību. Saskaņā ar judikatūru Vispārējai tiesai drīzāk esot bijis jāpārbauda, vai attiecīgais pasākums varēja atturēt “jebkuru ieinteresētu tirgus dalībnieku” un tārad šajā gadījumā citas aviosabiedrības, kas nav SAS un darbojas Zviedrijā, veikt uzņēmējdarbību vai sniegt pakalpojumus šajā dalībvalstī.
- 125 Šī pamata otrajā daļā *Ryanair* apgalvo, ka prasībā pirmajā instancē tā saskaņā ar atbilstošo kritēriju ir juridiski pietiekami pierādījusi, ka attiecīgais pasākums praksē ir nelabvēlīgs tikai tiem aviopārvadātājiem, kuru juridiskā adrese ir citā dalībvalstī, nevis Zviedrijas Karalistē. Tā esot iesniegusi vairākus pierādījumus par šī pasākuma ierobežojošo ietekmi uz pakalpojumu sniegšanas brīvību, un, tos nepārbaudot, Vispārējā tiesa esot pieļāvusi tiesību kļūdu, kā arī sagrozījusi pierādījumus.
- 126 Minētā pamata trešajā daļā *Ryanair* apgalvo, ka pretēji tam, ko Vispārējā tiesa ir atzinusi pārsūdzētā sprieduma 94. punktā, *Ryanair* ir pierādījusi, ka pakalpojumu sniegšanas brīvības un brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums nav attaisnots. Vispārējā tiesa esot pieļāvusi tiesību kļūdu, vispārīgi atsaucoties uz savu argumentāciju attiecībā uz LESD 107. pantu LESD 18. panta kontekstā, lai gan tā attiecās uz pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu. Patiesībā Vispārējai tiesai un pirms tam Komisijai esot bijis jāpārbauda, vai pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums, kas izriet no attiecīgā pasākuma, ir attaisnots ar primāru vispārējo interešu apsvērumu, kas nav diskriminējošs, ir nepieciešams un samērīgs ar izvirzīto vispārējo interešu mērķi. Tārad apelācijas sūdzības iesniedzēja esot norādījusi faktu un tiesību elementus, kas pierāda, ka attiecīgajam pasākumam uz pakalpojumu sniegšanas brīvību bija ierobežojošas sekas, kas nebija nedz nepieciešamas, nedz piemērotas, nedz samērīgas ar tam izvirzīto mērķi. Vispārējā tiesa esot “noliegusi šo patiesību” un tādējādi pieļāvusi tiesību kļūdu un acīmredzami sagrozījusi faktus.
- 127 Komisija, Francijas Republika un Zviedrijas Karaliste apgalvo, ka apelācijas sūdzības ceturtais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Tiesas vērtējums

- 128 Ciktāl šī apelācijas sūdzības pamata pirmajā daļā *Ryanair* apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 94. punkta pirmajā teikumā ir izmantojusi kļūdainu kritēriju, lai novērtētu, vai attiecīgais pasākums padara mazāk pievilcīgu pakalpojumu sniegšanas brīvības un brīvības veikt uzņēmējdarbību īstenošanu vai attur no tās, ir jākonstatē, ka šī daļa ir balstīta uz kļūdainu šī punkta izpratni. Nepastāvot nepieciešamībai pārbaudīt, vai, kā apgalvo *Ryanair*, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu attiecībā uz tai uzliktā pierādīšanas pienākuma apjomu, no šī punkta otrā teikuma, kurā ir atsauce uz pārsūdzētā sprieduma 70.–89. punktu, kuros Vispārējā tiesa ir analizējusi attiecīgā pasākuma samērīgumu, ņemot vērā visu Zviedrijā esošo aviosabiedrību situāciju, izriet, kā atbildes rakstā pamatoti ir atzīmējusi Francijas valdība, ka Vispārējā tiesa ir norādījusi uz ierobežojošu seku esamību vispār un tādējādi uz sekām, kas rastos ne tikai attiecībā uz *Ryanair*, bet arī attiecībā uz visām aviosabiedrībām, kas darbojas vai vēlas darboties Zviedrijā.
- 129 Tāpēc šī daļa ir jānoraida kā nepamatota.

- 130 Ceturtā pamata otrajā un trešajā daļā, kas ir jāaplūko kopā, *Ryanair* būtībā pārmet Vispārējai tiesai, ka tā pārsūdzētā sprieduma 94. punktā ir pieļāvusi tiesību kļūdu, jo tā, ņemot vērā LESD 107. pantā paredzētos kritērijus, ir pārbaudījusi tikai to, ka no attiecīgā pasākuma labumu gūst vienīgi SAS, nevis pārbaudījusi, vai šis pasākums ir pamatots, ievērojot iemeslus, kas minēti noteikumos par pakalpojumu sniegšanas brīvību vai brīvību veikt uzņēmējdarbību. *Ryanair* esot norādījusi Vispārējai tiesai faktiskos un tiesiskos apstākļus, kas pierāda šo noteikumu pārkāpumu.
- 131 Šajā ziņā, kā atgādināts šī sprieduma 109. punktā, LESD 108. pantā paredzētā procedūra nekad nedrīkst radīt rezultātu, kas būtu pretrunā īpašajiem Līguma noteikumiem. Tātad atbalstu, kas – pats par sevi vai ņemot vērā dažus tā aspektus – ir pretrunā Savienības tiesību normām vai vispārējiem tiesību principiem, nevar atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu.
- 132 Tomēr, pirmkārt, kā ģenerālvokāts būtībā ir norādījis secinājumu 85. punktā, ierobežojošā ietekme, ko atbalsta pasākums rada attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību vai brīvību veikt uzņēmējdarbību, tomēr nav Līgumā aizliegts ierobežojums, jo runa var būt par valsts atbalsta raksturam tipiskajām sekām, piemēram, tā selektivitāti.
- 133 Otrkārt, no Tiesas judikatūras izriet, ka tad, ja atbalsta nosacījumi ir tik cieši saistīti ar atbalsta priekšmetu, ka tos nav iespējams izvērtēt atsevišķi, to ietekme uz atbalsta saderību vai nesaderību kopumā ar iekšējo tirgu noteikti ir jānovērtē, izmantojot LESD 108. pantā paredzēto procedūru (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1977. gada 22. marts, *Iannelli & Volpi*, 74/76, EU:C:1977:51, 14. punkts, kā arī 2023. gada 31. janvāris, Komisija/*Braesch* u.c., C-284/21 P, EU:C:2023:58, 97. punkts).
- 134 Šajā lietā, kā izriet no šī sprieduma 95. punkta, SAS kā attiecīgā pasākuma saņēmējas izvēlēšanās ir daļa no šī pasākuma priekšmeta, un katrā ziņā, pat ja šī izvēle būtu uzskatāma par minētā pasākuma nosacījumu, *Ryanair* neapstrīd, ka šāds nosacījums ir cieši saistīts ar minēto priekšmetu, kas ir daļēji kompensēt šim uzņēmumam Covid-19 pandēmijas dēļ radīto kaitējumu. No tā izriet, ka SAS kā attiecīgā pasākuma saņēmējas izvēlēšanās ietekmi uz iekšējo tirgu nevar izvērtēt atsevišķi no minētā pasākuma saderīguma ar iekšējo tirgu izvērtēšanas kopumā, izmantojot LESD 108. pantā paredzēto procedūru.
- 135 No iepriekš minētā pamatojuma un it īpaši no šī sprieduma 107. un 108. punkta izriet, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 94. punktā būtībā nospriežot, ka, lai pierādītu, ka attiecīgais pasākums tāpēc, ka no tā labumu gūst tikai SAS, ir uzskatāms par šķērslī brīvībai veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvībai, apelācijas sūdzības iesniedzējai šajā gadījumā bija jāpierāda, ka šim pasākumam ir ierobežojoša ietekme, kas pārsniedz sekas, kuras raksturīgas valsts atbalstam, kas piešķirts saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzētajām prasībām.
- 136 *Ryanair* ceturtā pamata otrās un trešās daļas atbalstam izvirzītā argumentācija kopumā veido kritiku par to, ka SAS ir tikusi izvēlēta kā attiecīgā pasākuma vienīgā saņēmēja, un par šīs izvēles ietekmi, lai gan tā ir cieši saistīta ar šī pasākuma selektīvo raksturu.
- 137 Turklāt attiecībā uz pierādījumiem, ko *Ryanair* esot iesniegusi Vispārējā tiesā, ir jākonstatē, ka *Ryanair* nav izvirzījusi nevienu argumentu, ar ko varētu pierādīt, ka šī tiesa būtu sagrozījusi šos pierādījumus.
- 138 No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka ceturtais pamats ir jānoraida.

Par piekto pamatu

Lietas dalībnieču argumenti

- 139 Piektajā pamatā *Ryanair* apgalvo, ka Vispārējā tiesa, pārsūdzētā sprieduma 99. un 100. punktā konstatējama, ka *Ryanair* prasības pirmajā instancē ceturtajam pamatam, kas attiecas uz Komisijas atteikumu sākt formālo izmeklēšanas procedūru, ir zudis norādītais mērķis un tam nav autonoma satura, ir pieļāvusi tiesību kļūdas un acīmredzami sagrozījusi faktus.
- 140 Pretēji tam, kā uzskatījusi Vispārējā tiesa, šim pamatam esot bijis autonomas saturs, kas atšķiras no pirmajā instancē celtās prasības pirmajiem trim pamatiem, jo pārbaudes kritērijs esot atšķirīgs, lai konstatētu nopietnas grūtības, kuru dēļ būtu bijis jāsaņem formālā izmeklēšanas procedūra, un tas varot būt izpildīts, pat ja nav pierādīts, ka Komisijas izmeklēšanā ir pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā vai tiesību kļūda; uz šiem argumentiem tika balstīti šie pirmie trīs pamati.
- 141 Tāpat arī prasības pirmajā instancē ceturtajam pamatam neesot zudis norādītais mērķis, jo pierādījums, ka Komisija ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, esot pilnīgi atšķirīgs no tā, ka ir pastāvējušas nopietnas grūtības, kuru dēļ būtu bijis jāsaņem formālā izmeklēšanas procedūra. Turklāt *Ryanair* šajā ziņā esot izvirzījusi autonomus argumentus, kas tostarp pierāda, ka Komisijas rīcībā nebija ne tirgus datu par aviācijas nozares struktūru, ne informācijas par Covid-19 krīzes radītā kaitējuma apmēra un *SAS* piešķirtā atbalsta apmēra novērtējumu. No tā izrietot, ka Vispārējā tiesā *Ryanair* bija identificējusi nepilnības un trūkumus Komisijas informācijā, kas esot atklājuši nopietnas grūtības un kas esot “autonomi fakti” salīdzinājumā ar citiem pamatiem.
- 142 Komisija, Francijas Republika un Zviedrijas Karaliste apgalvo, ka apelācijas sūdzības piektais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Tiesas vērtējums

- 143 Ja prasītājs lūdz atcelt Komisijas lēmumu necelt iebildumus par valsts atbalstu, tas galvenokārt apstrīd to, ka šis lēmums par attiecīgo atbalstu ticis pieņemts, šai iestādei nesākot oficiālo izmeklēšanas procedūru, tādējādi pārkāpjot tā procesuālās tiesības. Lai tiktu apmierināta prasītāja prasība atcelt tiesību aktu, tas var izvirzīt jebkādu pamatu, lai pierādītu, ka Komisijai, izskatot tās rīcībā esošo informāciju un pierādījumus paziņotā pasākuma iepriekšējas izskatīšanas posmā, bija jārodas šaubām par tā saderību ar iekšējo tirgu. Šādu argumentu izmantošanas dēļ tomēr nevar nedz tikt grozīts prasības priekšmets, nedz mainīti tās pieņemamības nosacījumi. Gluži otrādi, tas, ka pastāv šaubas par šo saderību, ir tieši tas pierādījums, kas jāiesniedz, lai pierādītu, ka Komisijai bija jāsaņem LESD 108. panta 2. punktā un Padomes Regulas (ES) 2015/1589 (2015. gada 13. jūlijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus [LESD] 108. panta piemērošanai (OV 2015, L 248, 9. lpp.), 6. panta 1. punktā paredzētā formālā izmeklēšanas procedūra (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 24. maijs, *Komisija/Kronoply un Kronotex*, C-83/09 P, EU:C:2011:341, 59. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 144 Šāda prasījuma izvirzītājam ir jāpierāda, ka ir pastāvējušas šaubas par saderību, lai Komisijai būtu bijis pienākums sākt LESD 108. panta 2. punktā paredzēto formālo izmeklēšanas procedūru. Šāds pierādījums ir jāmeklē gan šī lēmuma pieņemšanas apstākļos, gan tā saturā, pamatojoties uz

saskanīgu netiešu pierādījumu kopumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 2. septembris, Komisija/*Tempus Energy* un *Tempus Energy Technology*, C-57/19 P, EU:C:2021:663, 40. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

- 145 Konkrēti, izvērtējuma, kuru Komisija veikusi iepriekšējās izskatīšanas procedūras laikā, nepietiekamais vai nepilnīgais raksturs ir netiešs pierādījums tādu nopietnu grūtību esamībai, lai izvērtētu paziņotā pasākuma saderību ar iekšējo tirgu, kuru dēļ tai bija jāsāk formālā izmeklēšanas procedūra (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 2. septembris, Komisija/*Tempus Energy* un *Tempus Energy Technology*, C-57/19 P, EU:C:2021:663, 41. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 146 Šajā ziņā, runājot vispirms par iebildumu par to, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 100. punktā ir nospriedusi, ka prasības pirmajā instancē ceturtajam pamatam nav autonoma satura, jānorāda – ir taisnība, kā apelācijas sūdzībā apgalvo *Ryanair*, ka tad, ja tiktu pierādīta “nopietnu grūtību” esamība iepriekšējā punktā minētās Tiesas judikatūras izpratnē, strīdīgo lēmumu varētu atcelt tikai šī iemesla dēļ vien, lai gan turklāt nebūtu pierādīts, ka Komisijas veiktais vērtējums pēc būtības būtu juridiski vai faktiski kļūdainis (pēc analogijas skat. spriedumu, 2009. gada 2. aprīlis, *Bouygues* un *Bouygues Télécom*/Komisija, C-431/07 P, EU:C:2009:223, 66. punkts).
- 147 Turklāt šādu grūtību pastāvēšanu var konstatēta tostarp šajos vērtējumos, un principā to var konstatēt ar pamatiem vai argumentiem, kurus prasītājs ir izvirzījis, lai apstrīdētu lēmuma necelt iebildumus pamatotību, pat ja šo pamatu vai argumentu pārbaudē netiek secināts, ka Komisijas veiktais vērtējums pēc būtības ir kļūdainis faktū vai juridiskā ziņā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 2. aprīlis, *Bouygues* un *Bouygues Télécom*/Komisija, C-431/07 P, EU:C:2009:223, 63. un 66. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 148 Šajā lietā ir jākonstatē, kā ģenerālvokāts norādījis secinājumu 93. punktā, ka *Ryanair* pirmajā instancē celtās prasības ceturtais pamats būtībā attiecās uz iepriekšējās izskatīšanas procedūras laikā Komisijas veiktās pārbaudes nepilnīgo un nepietiekamo raksturu un uz atšķirīgu attiecīgā pasākuma saderības vērtējumu, kuru Komisija esot veikusi formālās izmeklēšanas procedūras noslēgumā. No šīs prasības izriet arī, ka šī pamata atbalstam apelācijas sūdzības iesniedzēja vai nu koncentrēti ir pārņēmusi argumentus, kas izvirzīti minētās prasības pirmajos trijos pamatos, kuri attiecas uz strīdīgā lēmuma pamatotību, vai arī ir tieši atsaukusies uz šiem argumentiem.
- 149 Šādos apstākļos Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 100. punktā pamatoti varēja uzskatīt, ka prasības pirmajā instancē ceturtajam pamatam “nav autonoma satura” salīdzinājumā ar tās pirmajiem trim pamatiem tādējādi, ka, izskatot pēdējos minētos pamatus pēc būtības, tostarp argumentus par Komisijas veiktās pārbaudes nepilnīgo un nepietiekamo raksturu, tai nebija atsevišķi jāizvērtē šīs prasības ceturtais pamata pamatotība; tas tā vēl jo vairāk ir tāpēc, kā Vispārējā tiesa arī pamatoti ir norādījusi šajā pārsūdzētā sprieduma punktā, ka *Ryanair* ar šo pēdējo pamatu nav norādījusi konkrētus elementus, ar kuriem varētu pierādīt, ka pastāv iespējamās “nopietnas grūtības”, ar kurām Komisija sastapusies, lai novērtētu attiecīgā pasākuma saderību ar iekšējo tirgu.
- 150 No tā izriet, ka Vispārējā tiesa, pārsūdzētā sprieduma 101. punktā uzskatīdama, ka prasības pirmajā instancē ceturtais pamata pamatotība nav jāpārbauda, nav pieļāvusi tiesību kļūdu, turklāt nav arī jāpārbauda, vai Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 99. punktā pamatoti ir nospriedusi, ka šim pamatam ir pakārtots raksturs un ka tam nav norādītā mērķa.

- 151 Turklāt ir jākonstatē, ka *Ryanair* nav izvirzījusi nevienu argumentu, kas varētu pierādīt, ka Vispārējā tiesa, izvērtējot prasības pirmajā instancē ceturto pamatu, ir sagrozījusi pierādījumus šī sprieduma 67. punktā atgādinātās judikatūras izpratnē.
- 152 No iepriekš minētā izriet, ka piektais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Par sesto pamatu

Lietas dalībnieču argumenti

- 153 Sestajā pamatā *Ryanair* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pieļāvusi tiesību kļūdu un acīmredzami sagrozījusi faktus, pārsūdzētā sprieduma 102.–115. punktā kļūdaini nospriežot, ka Komisija nav pārkāpusi LESD 296. panta otrajā daļā paredzēto pienākumu norādīt pamatojumu.
- 154 Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka Vispārējās tiesas argumentācija ļauj noprast, ka faktiskie apstākļi, kuru dēļ tika pieņemts strīdīgais lēmums, proti, Covid-19 pandēmijas rašanās un šīs situācijas iespējamā ietekme uz Komisijas lēmumu redakcionālo kvalitāti, varētu attaisnot to, ka strīdīgā lēmuma pamatojumā trūkst noteiktu būtisku apstākļu, lai gan apelācijas sūdzības iesniedzējai tie esot bijuši nepieciešami, lai uzzinātu konkrēto argumentāciju, kas bijusi Komisijas secinājumu pamatā. Šāda LESD 296. panta otrās daļas brīva interpretācija, kas ir pretrunā Tiesas judikatūrai, pienākumam norādīt pamatojumu atņemt jebkādu jēgu.
- 155 Komisija, Francijas Republika un Zviedrijas Karaliste apgalvo, ka apelācijas sūdzības sestais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Tiesas vērtējums

- 156 Jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai LESD 296. panta otrajā daļā prasītais pamatojums ir jāpielāgo attiecīgā akta iedabai un skaidri un nepārprotami jāizklāsta aktu izdevušās iestādes domu gājiens, lai ļautu ieinteresētajām personām uzzināt veiktā pasākuma pamatojumu un kompetentajai tiesai veikt kontroli. Prasība norādīt pamatojumu ir jāvērtē atkarībā no konkrētās lietas apstākļiem, it īpaši, ņemot vērā tiesību akta saturu, izvirzītā pamatojuma būtību un interesi, kāda tiesību akta adresātiem vai citām personām, kuras tas skar tieši un individuāli, var būt attiecībā uz paskaidrojumu saņemšanu. Netiek prasīts, lai pamatojumā tiktu norādīti visi atbilstošie faktiskie un juridiskie apstākļi, jo jautājums, vai tiesību akta pamatojums atbilst LESD 296. panta otrās daļas prasībām, ir jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai šā tiesību akta formulējumu, bet arī kontekstu, kā arī visu attiecīgo jomu regulējošo tiesību normu kopumu (spriedums, 2021. gada 2. septembris, Komisija/*Tempus Energy* un *Tempus Energy Technology*, C-57/19 P, EU:C:2021:663, 198. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 157 Konkrētāk, ja runa, kā tas ir šajā lietā, ir par lēmumu, piemērojot LESD 108. panta 3. punktu, necelt iebildumus pret atbalsta pasākumu, Tiesai jau ir bijusi iespēja precizēt, ka šādā lēmumā, kas pieņemts īsā termiņā, ir jāietver, kā Vispārējā tiesa pamatoti norādījusi pārsūdzētā sprieduma 107. punktā, tikai tie iemesli, kuru dēļ Komisija uzskata, ka tai nav būtisku grūtību novērtēt attiecīgā atbalsta saderību ar iekšējo tirgu, un ka pat īss šī lēmuma pamatojums ir jāuzskata par pietiekamu, ņemot vērā LESD 296. panta otrajā daļā paredzēto prasību norādīt pamatojumu, ja tajā skaidri un nepārprotami ir norādīti iemesli, kuru dēļ Komisija ir uzskatījusi, ka tai nav šādu

grūtību, un jautājums par pamatojuma pamatotību nav saistīts ar šo prasību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 2. septembris, Komisija/*Tempus Energy* un *Tempus Energy Technology*, C-57/19 P, EU:C:2021:663, 199. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

- 158 Ņemot vērā šīs prasības, kas pamatoti atgādinātas pārsūdzētā sprieduma 105. un 107. punktā, ir jāpārbauda, vai Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, uzskatīdama, ka strīdīgais lēmums ir juridiski pietiekami pamatots.
- 159 Šajā ziņā, ciktāl *Ryanair*, pirmkārt, būtībā pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir mīkstinājusi prasības attiecībā uz pienākumu norādīt pamatojumu, ņemot vērā Covid-19 pandēmijas kontekstu, kurā tika pieņemts strīdīgais lēmums, ir jākonstatē – nekas nenorāda uz to, ka, pārsūdzētā sprieduma 102.–115. punktā atsaucoties uz krīzi, kas saistīta ar šo pandēmiju, Vispārējā tiesa ar šo apstākli būtu vēlējusies attaisnot šī lēmuma pamatojuma neesamību.
- 160 Ciktāl *Ryanair*, otrkārt, norāda uz vairākiem konkrētiem elementiem, par kuriem Komisija, neizpildot tai noteikto pienākumu norādīt pamatojumu, neesot izteikusies vai kurus tā strīdīgajā lēmumā neesot izvērtējusi, piemēram, attiecīgā pasākuma atbilstība vienlīdzīgas attieksmes principam, brīvībai veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvībai, SAS piešķirtā konkurences priekšrocība, ņemot vērā kaitējuma un atbalsta apmēra aprēķināšanas metodi, precīzi iemesli, kuru dēļ attieksme pret SAS esot bijusi atšķirīga no attieksmes pret citām aviosabiedrībām, kas darbojas Zviedrijā un kam radies kaitējums, kā arī attiecīgā pasākuma pakārtotais raksturs salīdzinājumā ar Zviedrijas atbalsta shēmu, ir jākonstatē, ka pārsūdzētā sprieduma 108.–114. punktā Vispārējā tiesa, izvērtējot katru no šiem elementiem, ir uzskatījusi, ka vai nu tiem nav nozīmes strīdīgā lēmuma pieņemšanā, vai arī ka šajā lēmumā ir juridiski pietiekami izdarīta atsauce uz tiem, lai Komisijas argumentācija šajā ziņā tiktu saprasta.
- 161 Tomēr nešķiet, ka ar šiem vērtējumiem Vispārējā tiesa nebūtu ievērojusi Komisijas lēmuma necelt iebildumus saskaņā ar LESD 108. panta 3. punktu pamatojuma prasības, kādas tās izriet no šī sprieduma 156. un 157. punktā atgādinātās judikatūras, jo šis pamatojums šajā lietā ļautu *Ryanair* uzzināt lēmuma pamatojumu un Savienības tiesai veikt pārbaudi attiecībā uz to, kā tas turklāt izriet no pārsūdzētā sprieduma.
- 162 Turklāt, ciktāl sestajā pamatā izvirzītās argumentācijas mērķis patiesībā ir pierādīt, ka strīdīgais lēmums tika pieņemts, pamatojoties uz nepietiekamu vai juridiski kļūdainu Komisijas vērtējumu, šī argumentācija, kas drīzāk attiecas uz lēmuma pamatotību, nevis uz prasību norādīt pamatojumu kā būtisku formālu prasību, ir jānoraida, ņemot vērā šī sprieduma 157. punktā atgādināto judikatūru.
- 163 No iepriekš minētā izriet, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi nekādu tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 115. punktā nospriežot, ka strīdīgais lēmums ir juridiski pietiekami pamatots.
- 164 Visbeidzot ir jākonstatē, ka *Ryanair* nav izvirzījusi nevienu argumentu, kas varētu pierādīt, ka Vispārējā tiesa, izvērtējot prasības pirmajā instancē piekto pamatu, ir sagrozījusi faktus šī sprieduma 67. punktā atgādinātās judikatūras izpratnē.
- 165 Tāpēc sestais pamats ir jānoraida kā nepamatots.
- 166 Tā kā neviens no apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirzītajiem pamatiem nav apmierināts, apelācijas sūdzība ir jānoraida pilnībā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 167 Saskaņā ar Reglamenta 184. panta 2. punktu, ja apelācijas sūdzība nav pamatota, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem.
- 168 Atbilstoši šī reglamenta 138. panta 1. punktam, kas ir piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz tā 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājam spriedums ir nelabvēlīgs un tā kā Komisija, kā arī SAS ir prasījušas piespriest pirmajai minētajai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, tai ir jāpiespriež atlīdzināt visus šīs apelācijas tiesvedības izdevumus.
- 169 Atbilstoši Reglamenta 140. panta 1. punktam, kurš saskaņā ar šī reglamenta 184. panta 1. punktu arī ir piemērojams apelācijas tiesvedībā, dalībvalstis un iestādes, kas iestājušās lietā, savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas. Tāpēc Francijas Republika un Zviedrijas Karaliste, personas, kas iestājušās lietā pirmajā instancē un piedalījušās tiesvedībā Tiesā, savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

- 1) **Apelācijas sūdzību noraidīt.**
- 2) **Ryanair DAC sedz savus, kā arī atlīdzina Eiropas Komisijas un SAS AB tiesāšanās izdevumus.**
- 3) **Francijas Republika un Zviedrijas Karaliste savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas.**

[Paraksti]